

Molseweg 164, Geel

Programma van Maatregelen

Auteur:

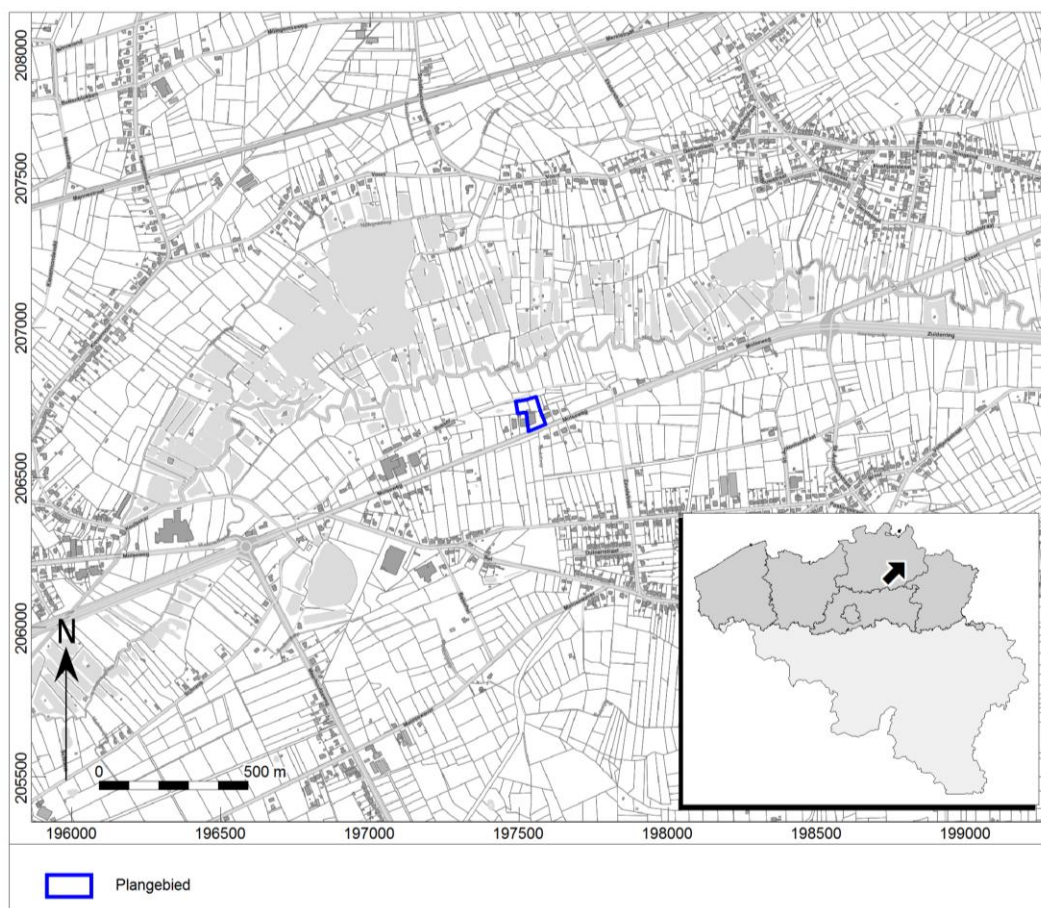
D. Van den Notelaer

Autorisatie:

P.L.M Hazen (OE/ERK/Archeoloog/2015/00072)

1 Inleiding

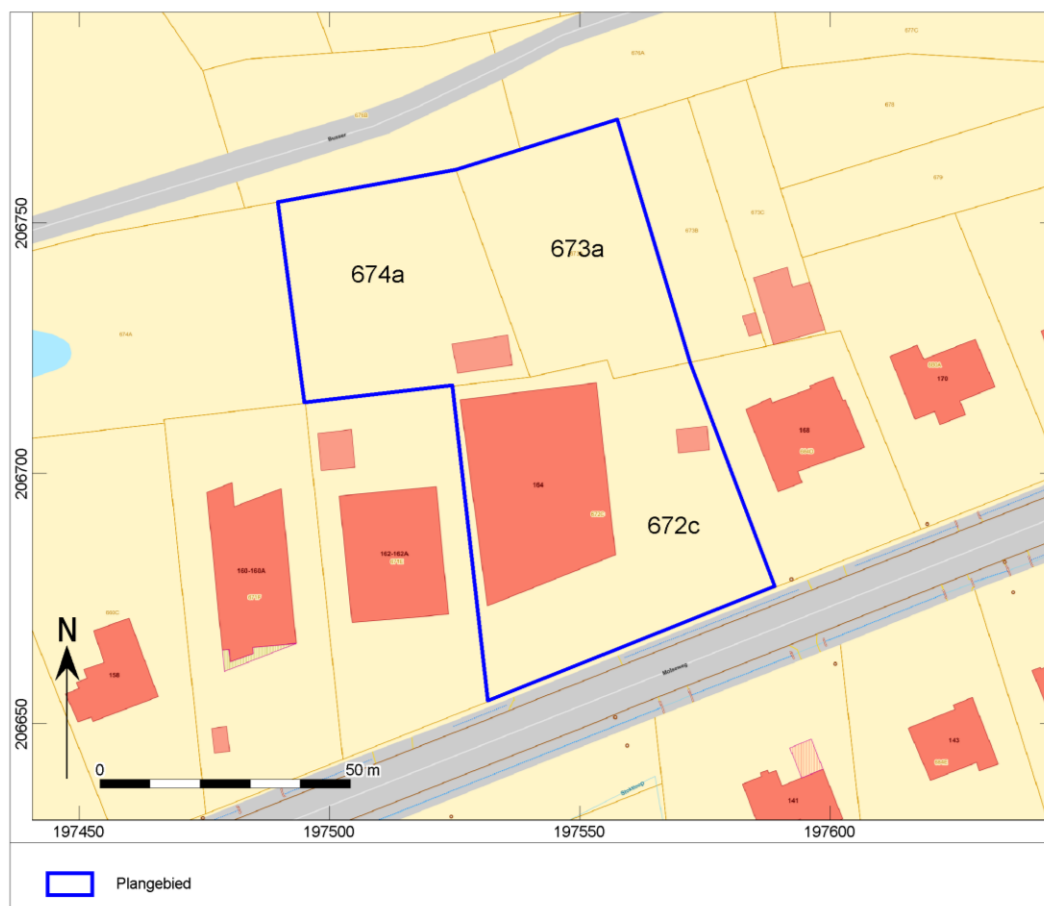
Het Vlaams Erfgoed Centrum heeft in april 2018 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Molseweg 164 te Geel (afb. 1).¹ Deze nota bestaat uit een landschappelijk bodemonderzoek (prospectie zonder ingreep in de bodem) en een proefsleuvenonderzoek (prospectie met ingreep in de bodem) uitgevoerd en volgt op een eerdere archeologienota bestaande uit een bureauonderzoek.² Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen bouw van een autoshowroom met werkplaats, kantoren en bijbehorende infrastructuur.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

¹ Van den Notelaer & Huizer 2018.

² Dockx & Miedema 2018.

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

Het bureauonderzoek wees uit dat het plangebied zeker archeologisch potentieel bezit voor de perioden vanaf het Midden-Paleolithicum tot aan de Late Middeleeuwen. Gezien de aanwezigheid van een plaggendeek en de lage erosiegevoeligheid, zijn de bewaringsomstandigheden voor archeologische sporen gunstig.

Het bureauonderzoek toonde aan dat alleen op perceel 672C eventuele archeologische contexten bedreigd werden. Daarom spits het verdere onderzoek zich op deze zone toe. Omdat het bureauonderzoek geen afdoende uitspraak kon doen over de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied, werd er een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Dit had tot doel een uitspraak te doen over de intactheid van het archeologische niveau. Wanneer bleek dat er inderdaad een intact archeologisch niveau aanwezig was, werd besloten over te gaan tot een proefsleuvenonderzoek. Via dit onderzoek wordt de aanwezigheid van archeologische sporen in de bodem getoetst.

2 Gemotiveerd advies

2.1 Volledigheid van het onderzoek

2.1.1 Bureauonderzoek

Voor het plangebied werd er reeds een bureauonderzoek uitgevoerd. Uit de geraadpleegde aardwetenschappelijke bronnen blijkt dat het plangebied zich op fluviale afzettingen bevindt die deels uit het Laat-Pleistoceen en deels uit het Holoceen dateren. Op basis van de ontstaansgeschiedenis van deze fluviale afzettingen, kunnen in potentie archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum (Laat-Pleistoceen) voorkomen. Verder bestaat het plangebied hier – volgens de bodemkaart – deels uit een noordelijke Zcg-bodem, een Zeg-bodem en een zuidelijke Zdg3-bodem. Dit zijn droge tot natte zandgronden met duidelijke humus en/of ijzer B-horizont. De controleboringen hebben echter aangetoond dat deze

bodemtypes niet aanwezig zijn in het zuidelijke deel van het plangebied. Het is gebleken dat het eerder om een vergraven A/Cpb-horizont gaat, waarbij een dik plaggendek abrupt overgaat in het onverstoorde moedermateriaal. Landschappelijk is het plangebied eerder laag gelegen op een hoogte tussen 21,6 en 23,2 m +TAW in een vallei op ca. 155 m van de Molse Nete.

Uit de omgeving zijn voornamelijk losse vondsten uit de Metaaltijden bekend. CAI-nummer 101341 en 101871 betreffen beiden sporen van begraving en urnen en urnfragmenten uit de IJzertijd. Daarnaast betrof CAI-nummer 161281 een schans uit de 17de eeuw. Verder werden nog enkele zones gekarteerd als 'zone waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt' en werd er een beschermd cultuurhistorisch landschap, een beheersplan van onroerend erfgoed en een landschapsatlasrelict gekarteerd. Het plangebied valt deels binnen dit landschapsatlasrelict. Archeologisch onderzoek in de nabije omgeving van het projectgebied werd tot op heden nog niet uitgevoerd. Toch wijzen deze meldingen op een menselijke aanwezigheid in het verleden.

Op basis van de historische bronnen en het kaartmateriaal blijkt dat het plangebied gedurende lange tijd in gebruik was als akkerland of weiland sinds de 18de eeuw. Pas op de luchtfoto van 1971 is te zien dat het plangebied voor het eerst werd bebouwd. Van de omgeving van het plangebied is geen historische informatie beschikbaar.

Op basis van bovenstaande gegevens geldt voor het plangebied een archeologische verwachting voor resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum. Uit de controleboringen is gebleken dat er zich binnen het plangebied een vrij dik plaggendek bevindt en dat het archeologische niveau zich op een diepte tussen 65 tot 100 cm –mv bevindt. Een plaggendek ontstaat doordat mensen mest en plaggen op het land verdelen en het dan omspitten, zodat de lokale bodem ermee vermengd. Archeologische steentijdresten bevinden zich doorgaans aan het oorspronkelijke maaiveld, waardoor zij met deze mest en plaggen omgespit en in het plaggendek worden opgenomen. Bijgevolg kunnen deze resten zich in de E- en B-horizont bevinden van het oorspronkelijke bodemprofiel. Daarnaast is het plangebied ook eerder laag gelegen in een vallei op ca. 155 m van de Molse Nete. Bijgevolg is er nog steeds een verwachting voor steentijdresten voor het gehele plangebied, ondanks de verhardingen en bebouwingen.

Verder is er een archeologische verwachting voor resten en/of sporen vanaf het Neolithicum tot en met de late middeleeuwen. Vindplaatsen vanaf het Neolithicum kenmerken zich door een sporenniveau en zullen zich manifesteren in de vorm van overblijfselen van nederzettingen, kuilen, putten en erfafscheidingen. Het sporenniveau is het beste zichtbaar juist onder de bouwvoor of, zoals hier, onder het plaggendek op een diepte tussen 65 en 100 cm –mv. Onder een beschermend plaggendek kunnen zich nog intacte sporen uit deze perioden bevinden. Dit geldt voor het gehele plangebied, ondanks de aanwezigheid van de verhardingen en de bebouwing in het zuidelijke deel.

Tot slot is er geen archeologische verwachting voor archeologische resten en/of sporen vanaf de Nieuwe Tijd aangezien het plangebied volgens de historische kaarten onbebouwd is gebleven tot in de jaren '70.

Omdat het bureauonderzoek geen uitspraak kon doen over de aan-of afwezigheid van archeologisch waardevolle contexten, werd er over gegaan tot een landschappelijk booronderzoek om de intactheid van de bodem te toetsen.

2.1.2 Landschappelijk bodemonderzoek

De archeologische verwachting kan op basis van het landschappelijk bodemonderzoek deels worden bevestigd. Er is van nature inderdaad sprake van een zandbodem met een duidelijk humus en/of ijzer B-horizont. Het zand is echter in het veld geclassificeerd als lemig zand. Mogelijk bevindt het plangebied zich in een gebied op de overgang van dekzand naar lemig zand. De natuurlijke bodemopbouw is alleen in boring 5 aangetroffen. In de andere boringen is door grondbewerking en/of de aanwezigheid van recente bebouwing deze bodem in meer of mindere mate aangetast. In de boringen 1, 2, 3 en 6 is door omwerking van de top van het dekzand (de verploegde Ah-, E- horizonten en de B-horizonten), de kans op intact gebleven vindplaatsen van jagers/verzamelaars uit deze perioden (kampsites met vuursteenvindplaatsen) laag. Hierdoor is de kans op de aanwezigheid van intacte ondiepe grondsporen en vondststrooiingen (welke kenmerkend zijn voor vindplaatsen uit Laat-Paleolithicum en Mesolithicum) gering. In de top van de C-

horizont kunnen echter wel diepe grondsporen worden aangetroffen uit perioden vanaf het Neolithicum. Om dit te toetsen werd er overgegaan tot een proefsleuvenonderzoek.

2.1.3 Proefsleuvenonderzoek

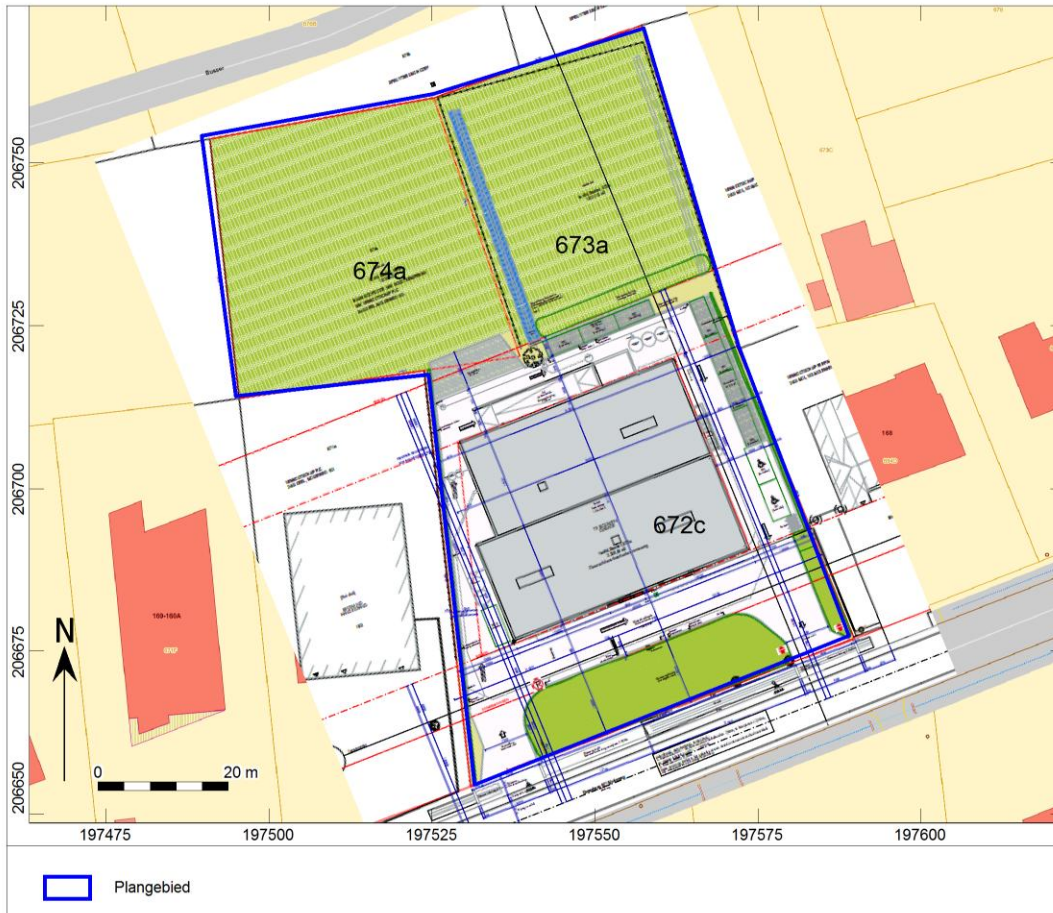
Bij het proefsleuvenonderzoek werden drie sleuven uitgegraven (Afb. 3). Het onderzoek kon de bevindingen uit het booronderzoek bevestigen. De sleuven toonden aan dat er geen waardevolle archeologische restanten aanwezig zijn binnen het plangebied. Gezien het gebrek aan archeologische contexten is de kans op kenniswinst bijzonder klein. Daarom adviseert het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder archeologisch onderzoek op deze locatie.

Afb. 3. Sporenkaart.

3 Impactbepaling

Alvorens van start te kunnen gaan met het veldwerk, diende de bestaande bebouwing en verharding afgebroken te worden. Deze sloopwerken situeerden zich hoofdzakelijk op perceel 672c.

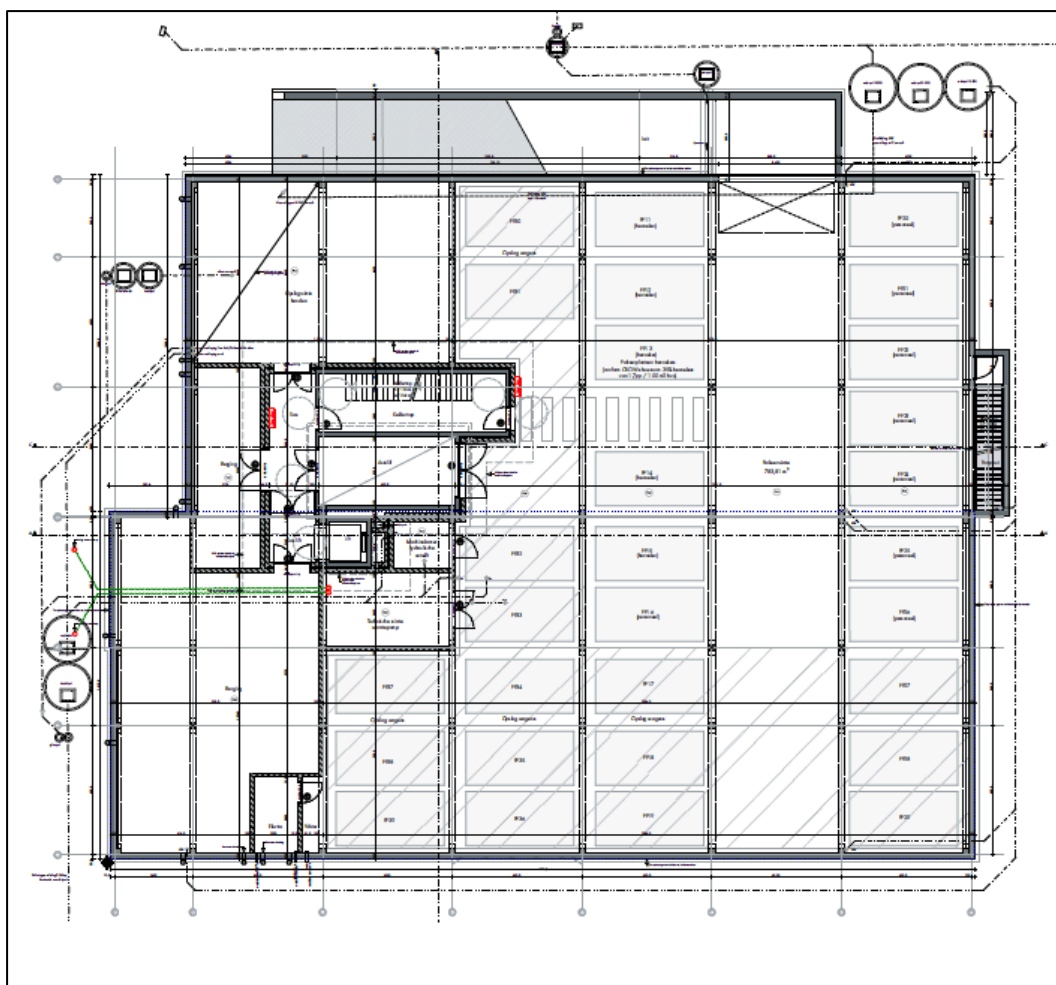

Afb. 4. Gegeoreferereerd grondplan van de nieuwe toestand binnen het plangebied.

De oppervlakte van de geplande autoshowroom bedraagt ca. 1214,35m². De funderingsaanzet bevindt zich op ca. 3,79 m diepte. Daarnaast wordt ook het volledige gebouw onderkelderd. Hiervoor zal er tot op een diepte van 4m uitgraven worden. De diepte van de onderkeldering zelf bedraagt ca. 3.60m. Er zal ook een liftput van ca. 5.54m uitgegraven worden. De geplande bodemverstoring hiervoor bedraagt 6.05m. Tevens zal er een parkeerkelder met inrit aangelegd worden tot op een diepte van ca. 3,85 m.

Verder wordt er rondom de nieuwe showroom een waterdoorlatende klinkerverharding aangelegd met een totale oppervlakte van ca. 1286,58 m². Hiervoor zal men tot op een diepte van ca. 0,70 m uitgraven. Tevens worden er tien bijkomende parkeerplaatsen voorzien waarvan zeven in grasdallen worden aangelegd. Deze hebben een oppervlakte van ca. 52,20 m² en een diepte van ca. 0,70 m. Aan de achterzijde van de showroom, op de grens met perceel 674a, wordt een verharding aangelegd in grasdallen met een oppervlakte van ca. 81,75 m² en een diepte van ca. 0,70 m (afb. 9). De overige oppervlakte van perceel 672c wordt ingericht als groenzone die voorzien wordt van streekgebonden groenaanplanting.

Tot slot worden de riolering en nutsleidingen voorzien (afb. 5). Om deze aan te leggen, wordt er tot op een diepte van ca. 70 cm rondom het gebouw en tot op een diepte van ca. 130 cm ter hoogte van de rooilijn. Voor de aanleg van de nutsleidingen mag men van dezelfde dieptes uitgaan. Daarnaast worden er enkele putten aangelegd. Zo worden de hemelwaterputten op een diepte van ca. 290 cm geplaatst. De septische putten worden op een diepte van ca. 245 cm geplaatst. Op deze manier bevindt de bovenzijde van elke put zich op ca. 70 cm –mv.

Afb. 5. Rioleringsplan voor het plangebied.

Deze werken zullen de het archeologische niveau op perceel 672C verstoren. Omdat het proefsleuvenonderzoek echter heeft vastgesteld dat er op deze locatie geen waardevolle archeologische contexten met kans op kennisvermeerdering aanwezig zijn, kan het plangebied zonder verder onderzoek worden vrijgegeven.

4 Bepaling van maatregelen

Het gevoerde onderzoek heeft aangetoond dat er zich in het onderzoeksgebied geen archeologische restanten bevinden. Derhalve adviseert het Vlaams Erfgoed centrum dat het plangebied kan worden vrijgegeven zonder verder onderzoek.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.

Literatuur

Dockx, C. & Miedema, F.R.P.M. 2018: *Molseweg 164, Geel: Een archeologienota* (VEC nota 274), Brugge.

Van den Notelaer, D. & Huizer, J. 2018: *Geel, Molseweg 164: Nota landschappelijk booronderzoek en proefsleuvenonderzoek* (VEC nota 385), Brugge.